CIUTADANS

De les acaballes del franquisme a en Cobi, a través dels pòsters dels carrers

Enganxats als cartells

DOMINGO MARCHENA
Barcelona

El Museu d'Història de Barcelona, el dipositari de records més important de la ciutat, ha rebut una donació rellevant, que confirma que la funció d'aquesta institució no és només atresorar i documentar el passat romà de Bàrcino, sinó també la memòria més recent. Com afirma el crític i historiador de l'art Daniel Giralt-Miracle, la vida d'un país es pot explicar a través de les seves fotografies: dels bombardejos en blanc i negre de Gernika a l'explosió de joia a tot color de les manifestacions de la democràcia. Ningú no dubta del valor testimonial de les fotos, però, i dels cartells?

De vegades artesans i gairebé sempre de carrer i fugaços, alguns pòsters són autèntiques obres d'art que no sempre han tingut l'atenció que mereixien. El Museu d'Història ha començat a omplir aquest buit amb l'estudi i catalogació de més de 280 obres, donades pel taller de disseny de Pilar Villuendas, Josep Ramon Gómez i Alícia Gómez del Moral. La primera, dissenyadora i llicenciada en Belles Arts, és l'autora d'imatges ancorades en la ment

El Museu d'Història cataloga més de 280 obres d'entre el 1975 i el 1995 cedides per un estudi de disseny

de qualsevol català de més de 40 anys, com el logo del PSUC, amb la falç i el martell i les quatre barres de la senyera.

Els cartells, d'entre el 1975 i el 1995, van des de l'activisme democràtic del final de la dictadura fins als anys de la ressaca olímpica, explica Josep Bracons, el responsable de les col·leccions del museu. Per l'historiador Josep Fontana la donació, ja catalogada i editada en un llibre, *Barcelona, una iconografia urbana de la Transició*, constitueix un fresc heterogeni i "un testimoni apassionant d'una època històrica".

Revetlles de barri, concerts, obres de teatre aficionat, conferències en ateneus populars... Molts d'aquests anuncis, com els peus nus que pregonaven un cicle de xerrades sobre sexualitat al Poble Sec del 1979, l'any de les primeres eleccions municipals democràtiques, recorden les il·lustracions de revistes històriques, com ara *L'Esquella de la Torratxa*, *Cu-cut!* o *Papitu* i dibuixants com Opisso, que té la seva particular *capella laica* a la cocteleria Boadas de la Rambla.

L'evolució d'una societat cada vegada més acostumada a parlar sense complexos de la sexualitat i del divorci i les noves formes de família també queda reflectida en les obres. Però res no testifica millor aquest canvi històric que les il·lustracions d'agitació política. En les primeres, del 1978, Francisco Franco hi apareixia a mig camí entre el rei del 40 de bastos i un personatge d'un guinyol terrorífic. Però, a mesura que la democràcia s'assentava, les il·lustracions es tornen menys combatives i opten per noves tècniques, properes a l'art pop, com el dels tallers de formació teatral, del 1984, que semblaven demanar un somriure. Sempre, tot i això, quedava temps per a la reivindicació: l'esplèndid cartell sobre la VI Assemblea Estatal d'Associacions de Veïns, que es va celebrar a les Cotxeres de Sants el 1985, sembla un transsumpte del quadre més famós del món sobre el proletariat, *El quart Estat*, que l'italià Giuseppe Pellizza Da Volpedo va pintar el 1901.

Els cartells són hereus d'Opisso, de la revista 'Papitu' i de quadres com 'El quart Estat'

Sobre un altra mena de compromís, el d'una ciutat amb uns Jocs Olímpics, tracta una altra de les obres dels dissenyadors Pilar Villuendas, Josep Ramon Gómez i Alícia Gómez del Moral: el cartell que van fer el 1990, quan Barcelona es *casava* amb l'esport. La cita va deixar imatges inesborrables, com recorda una altra de les seves creacions, del 1993, amb el dibuix del globus en el qual en Cobi se'n va anar de l'Estadi Olímpic en la cerimònia de cloenda, que va fer plorar milers de nens (i no tan nens) i que va caure en una platja del Maresme poc després. Avui la ciutat està molt més trista, però, com demanava el cartell d'una revetlla de Sant Pere del 1978: "Ens treuen la festa, però no l'alegria".●

La vida d'un país en imatges

EL SEXE I LA FAMÍLIA. El primer d'aquests cartells és del 1979, i l'últim, del 1990: onze anys que reflecteixen un profund canvi social

EL CANVI. Dels dies de porres als dies de somriures i color

ELS SOMNIS. L'aposta i la ressaca olímpica de Barcelona